

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)

**YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI
22.06.2020**

İçindekiler

Haftanın HASUDER Önerisi	2
Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (15-21 Haziran 2020) WHO Situation Reports 147-153	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)	4
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	4
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	4
Türkiye'den Haberler	5
Kamu Kurumları	7
T.C. Sağlık Bakanlığı	7
T.C. İçişleri Bakanlığı	9
T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	9
T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)	9
T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	10
T.C. Adalet Bakanlığı	10
Yükseköğretim Kurulu (YÖK)	10
Meslek Örgütleri ve Dernekler	11
Türk Tabipleri Birliği (TTB)	11
İstanbul Tabip Odası (İTO)	11
Ankara Tabip Odası (ATO)	11
İzmir Tabip Odası	11
Türk Toraks Derneği (TTD)	11
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	11
Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)	12
Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD)	12
HASUDER'den Haberler	12
Okuma Önerisi	12

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (22.06.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (187.685) Dünya (8.708.008) **Ölüm***: Türkiye (4.950) Dünya (461.715)

*21 Haziran 2020 itibariyle açıklanan verilerdir.

Haftanın HASUDER Önerisi

Salgın Yönetiminde Boşluk Yaratmamalı

PCR testi ile ilgili merkezi bir politika oluşturulmalı, PCR testi herhangi bir test ve insan gücü israfına yol açmayacak şekilde, doğru kişiye, doğru zamanda uygulanmalıdır.

Filyasyon incelemelerinde temaslılar arasında filtreleme-kısıtlama yapılmamalıdır.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (15-21 Haziran 2020) [WHO Situation Reports 147-153](#)

- Salgın düşük ve orta gelirli ülkelerde hızlandıkça, DSÖ salgının, özellikle sağlık hizmetlerine erişmek için mücadele eden insanlar ([genellikle kadınlar, çocuklar ve ergenler](#)) üzerindeki etkisi konusunda endişe duymaktadır. DSÖ [temel hizmetlerin sürdürülmesi konusunda bir rehber](#) geliştirmiştir (01.06.2020).
- DSÖ ayrıca emzirme döneminde kadınların COVID-19'u bebeklerine bulaştırma risklerini de dikkatle araştırmaktadır. Mevcut kanıtlara dayanarak, DSÖ'nün tavsiyesi [emzirmenin yararlarının, COVID-19 bulaşının potansiyel risklerinden daha ağır basmakta olduğudur](#). [Emzirme ve COVID-19 ile ilgili bir Soru Cevap bölümü](#) de mevcuttur.
- DSÖ, [COVID-19 salgını sırasında cinsel sağlık ve üreme sağlığını korumak ve geliştirmek için yapılabilecek on eylemi özetleyen bir foto hikaye](#) yayımladı (12.06.2020). Şu anda, COVID-19'dan sorumlu virüsün cinsel yolla bulaştığına dair bir kanıt bulunmamaktadır. Ancak virüs, tükürük ile doğrudan temas yoluyla (öpüşme vb) geçebilir.
- Ayrıca, aktif kalmak, besleyici besinler tüketmek ve alkol kullanımını sınırlamak gibi [insanların kendi sağlıklarına dikkat etmek için yapabileceği birçok şey](#) vardır.
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros, 15 Haziran'da yaptığı [basın toplantısında](#), "COVID-19 salgınına karşı devam eden küresel müdahaleye rağmen, influenza dahil diğer önemli halk sağlığı sorunlarını gözden kaçırmayacağımızı" vurguladı. DSÖ, ülkeleri, özellikle güney yarım küre influenza mevsimine girerken, COVID-19 salgını sırasındaki influenza sürveyansı ve testlerindeki keskin düşüşü ele almaya çağırılmaktadır.
- DSÖ, bir kortikosteroid olan deksametazonun kritik COVID-19 hastaları için hayat kurtarıcı olabileceğini gösteren, İngiltere'den alınan ilk klinik araştırma sonuçlarını memnuniyetle karşılamaktadır (16.06.2020). DSÖ ile paylaşılan ilk bulgulara göre, ventilatör hastalarında tedavinin mortaliteyi yaklaşık üçte bir oranında azalttığı ve sadece oksijene ihtiyaç duyan hastalarda mortalitenin yaklaşık beşte bir oranında azaldığı gösterilmiştir. [Kaynak](#)

- [Yaşlı insanlar COVID-19 pandemisinden ciddi şekilde etkilenmektedir](#). Dünyanın dört bir yanından liderler endişelerini dile getirmiş ve yaşlıların ihtiyaçlarını ve haklarını ele alan bir müdahale çağrısında bulunmuştur (16.06.2020).
- DSÖ Amerika Bölge Ofisi (PAHO) Direktörü Dr. Carissa F. Etienne, sınır bölgelerindeki göçmen ve savunmasız nüfus arasında COVID-19'un yayılmasını kontrol altına almak amacıyla, ülkeleri "[topraklarında ve sınırlarında sağlık müdahalesini güçlendirmek üzere birlikte çalışmaya](#)" çağırdı (16.06.2020).
- PAHO, Amerika'daki COVID-19 salgını hakkında gerçekçi, güvenilir bilgi sağlamak için [Twitter ile ittifakını genişletmiştir](#). Platformla yakın zamanda imzalanan bir anlaşma, platformun, halk sağlığı sosyal medya yöneticilerini eğitmeye devam etmesini ve kanıta dayalı bilgilerin yayılması için PAHO'ya reklam kredileri sağlamasına olanak tanıyacaktı (15.06.2020).
- Pekin'deki toptan satış pazarıyla ilgili bir COVID-19 vakası kümesi araştırması devam etmektedir. 18 Haziran sabah saat 10.00 (CEST) itibarıyla, Çinli yetkililer 11 Haziran'dan bu yana 158'i Pekin'de, 10 bağlantılı vaka Hebei Eyaletinde, 2'si Liaoning Eyaletinde, 1'i Sichuan Eyaletinde ve 1'i Zhejiang Eyaletinde olmak üzere toplam 172 vaka bildirmiştir. GISAIID veritabanına Xinfadi kümesi ile ilişkili üç genetik sekans yüklenmiştir. DSÖ durumu yakından takip etmektedir ve Çin'deki ulusal makamlarla yakın temas halindedir.
- Şili, son 24 saat içinde 36.179 vaka bildirmiştir. Bu 36.179 vakanın 4.757'si yeni vakalara karşılık gelmektedir ve geriye kalan 31.422 vaka, veri teyit etme faaliyetinin ardından ulusal makamlar tarafından eklenmiştir. DSÖ durumu yakından takip etmekte ve ulusal makamlarla yakın temas halindedir.
- COVID-19 olan annelerin bebeklerine ve küçük çocuklarına bakımı konusunda tavsiyeler için 'Subject in Focus' bölümüne bakabilirsiniz. [Kaynak](#) Türkçe çeviri seyahat.sagligi.gov.tr'de mevcuttur. [Burada](#)
- Etkili bir COVID-19 tedavisi bulmaya çalışan Dayanışma Denemesinin **hidroksiklorokin kolu durduruluyor**. Karar, Dayanışma Denemesinden gelen kanıtlara, İngiltere'nin Recovery denemesine ve hidroksiklorokin hakkındaki diğer kanıtların Cochrane incelemesine dayanmaktadır. Veriler, hidroksiklorokin, standart bakım ile karşılaştırıldığında, hastaneye yatırılan COVID-19 hastalarının mortalitesinin azalmasına neden olmadığını göstermektedir. [Kaynak](#)
- Dr. Tedros, DSÖ'nün dönüşümünün bir parçası olarak yeni ve önemli bir girişim olan [DSÖ Akademisi'nin açıldığını duyurdu](#) (17.06.2020). [DSÖ Akademisi](#) ile DSÖ, sağlık profesyonellerinin yetkinliklerini artırmak için dünyanın en büyük ve en yenilikçi dijital öğrenme platformlarından birini oluşturmayı hedeflemektedir.
- [COVID-19 salgını sırasında çocuklara, kadınlara ve yaşlılara yönelik şiddeti ele alan yeni bir özet](#), sağlık sektörünün kişilerarası şiddeti önlemek veya hafifletmek için üstlenebileceği temel eylemleri özetlemektedir (18.06.2020).
- DSÖ, önceki rehber güncelleme sağlayan "[COVID-19 hastalarını izolasyondan çıkarma kriterleri](#)" yayımladı (17.06.2020). Güncellenen kriter, semptomları düzelen hastaların haftalarca testlerde COVID-19 (+) çıkabileceğine dair son bulguları yansıtmaktadır. Bu pozitif test sonucuna rağmen, bu hastaların enfeksiyöz olma olasılığı yoktur ve bu nedenle virüsü başka bir kişiye iletme olasılığı düşüktür.
- DSÖ [Acil Küresel Tedarik Zinciri Sistemi \(COVID-19\) kataloğu](#)nu yayımladı (18.06.2020).
- DSÖ Avrupa Bölge yöneticisi Dr. Hans Henri P. Kluge, [dünyadaki COVID-19 vakalarının %31'inin, COVID-19 ölümlerinin %43'ünün DSÖ Avrupa Bölgesinde gerçekleştiğini; bölgedeki bazı ülkelerde \(Kuzey Makedonya, Ermenistan, Azerbaycan, Özbekistan ve İsrail\) hastalık insidansında artışın devam ettiğini](#) vurguladı (18.06.2020).
- DSÖ Doğu Akdeniz Bölge yöneticisi Dr. Ahmed Al-Mandhari, yaptığı [açıklamada](#) COVID-19 ile ilgili geniş çaplı araştırmaların devam ettiğini, çok fazla bilinmeyen olduğunu; hastalık ile ilgili bilgiler ilerledikçe pandeminin en iyi nasıl kontrol altına alınabileceğine dair önerilerin geliştirildiğini yineledi (20.06.2020).
- DSÖ Amerika Bölge Ofisi (PAHO) tarafından yürütülen bir [araştırma](#) sonucunda COVID-19 salgınının, bölgede ortaya çıktığından bu yana bulaşıcı olmayan hastalıkların önlenmesini ve tedavisini kritik şekilde etkilediği bildirilmiştir (17.06.2020).
- Umman; Orta Doğu'da COVID-19 hareketini ve yayılmasını izlemek, hastaların izolasyon önlemlerine uyumunu takip etmek, hastalığın ülke sınırları dışına yayılmasını engellemek amaçlarıyla yapay zeka ile güçlendirilen mobil uygulamalar başta olmak üzere en güçlü teknolojik çözümlerinden bazılarını tanıttı (17.06.2020). [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- [Çevre Sağlığı Uygulayıcıları](#) için bilgiler paylaşıldı (16.06.2020).
- [COVID-19 için Hastaneye Yatırma Gerektirmeyen İnsanlara Evde Bakım Uygulaması için Ara Rehber](#) yayımlandı (16.06.2020).
- [Hizmet ve Terapi Hayvanlarına Yönelik Rehber](#) yayımlandı (16.06.2020).
- [Halk plajları hakkında](#) hususlar paylaşıldı (16.06.2020).
- [Et ve Tavukçuluk imalat işçileri ve işverenleri hakkında rehber](#) yayımlandı (18.06.2020).
- [İslah ve tutuk evleri](#) için sık sorulan sorular yayımlandı (18.06.2020).
- [Dış merkezleri için rehber](#) yayımlandı (18.06.2020).
- [İşletmeler ve işyerleri](#); plan, hazırlık ve mücadele hakkında bilgiler yayımlandı (19.06.2020).
- [Yiyecek ve COVID-19](#) yayımlandı (19.06.2020).
- [ABD'deki testlerin verisi](#) paylaşıldı (19.06.2020).
- [Gençlik ve yaz kampları](#) önerileri paylaşıldı (19.06.2020).
- [Ülkelere göre seyahat önerileri](#) yayımlandı (19.06.2020).

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC tarafından, "[AB/AEA ve İngiltere'de göçmen/mülteci kabul/gözetim merkezlerinde COVID-19'un önleme ve kontrolüne ilişkin rehber](#)" adlı doküman yayımlandı (15.06.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, "[AB/AEA ve İngiltere'de COVID-19 müdahalelerini izleme ve değerlendirme çerçevesi](#)" adlı doküman yayımlandı (17.06.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan "[Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu, 14-20 Haziran 2020, 25. Hafta](#)" yayımlandı. Raporunda COVID-19'un yanı sıra diğer bulaşıcı hastalıklar ile ilgili güncellemeler yer aldı (18.06.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- FDA, genel anesteziye ek olarak, trakeal entübasyonu kolaylaştırmak ve cerrahi veya mekanik ventilasyon sırasında iskelet kası gevşemesi sağlamak için endike olan [süksinilkolin klorür enjeksiyonu USP 200 mg / 10 mL](#) için kısaltılmış yeni bir ilaç uygulamasını onayladı (12.06.2020).
- FDA, *klorokin fosfat* ve *hidroksiklorokin sülfat* için olan acil kullanım iznini (EUA) iptal etti (15.06.2020). [Kaynak](#)
- FDA, ciddi sağlık sorunları olan hastaneye yatırılmış COVID-19 hastalarının tedavisi için acil kullanım izni alan antiviral ilaç remdesivir ile ilgili yeni keşfedilen potansiyel ilaç etkileşimi hakkında sağlık hizmeti sağlayıcılarını uyardı (15.06.2020):
 - Yakın zamanda tamamlanan klinik olmayan bir laboratuvar çalışmasına dayanarak, remdesivir ile birlikte klorokin fosfat veya hidroksiklorokin sülfatın uygulanmasının, *remdesivirin aktivitesini azalttığından dolayı önerilmediğini* belirtmek için [sağlık hizmeti sağlayıcıları için bilgi formunu](#) gözden geçirmektedir.
 - FDA, hem Ulusal Sağlık Enstitüleri hem de ilaç sponsoru Gilead Sciences Incorporation tarafından yürütülen klinik araştırmalardan destekleyici veriler ve ek güvenlik verileri sağlamak, aynı zamanda dozlama ve uygulama önerilerini netleştirmek için sağlık hizmeti sağlayıcılarına yönelik bilgi formunu revize etti. [Kaynak](#)
- [Hastalar ve bakıcılar için bilgi formu](#); olası alerjik reaksiyonlar hakkında ek bilgiler içerecek ve hastaları sağlık uzmanlarına klorokin fosfat veya hidroksiklorokin sülfat alıp almadıklarını söylemeleri konusunda uyaracak şekilde güncellendi (15.06.2020).
- Teşhis ve klinik verileri gerçek zamanlı olarak analiz edebilmek için tasarlanan Teşhis Kanıt Hızlandırıcı ve Terapötik Kanıt Hızlandırıcı'yla ilgili bilgi için [tıklayınız](#).
- Tıbbi Cihazlar için COVID-19 Acil Durum Kullanım Yetkileri için [tıklayınız](#).

- FDA, [COVID-19 halk sağlığı acil durumu sırasında yüz maskeleri ve solunum maskeleri için geçici bir plan](#) yayımladı.

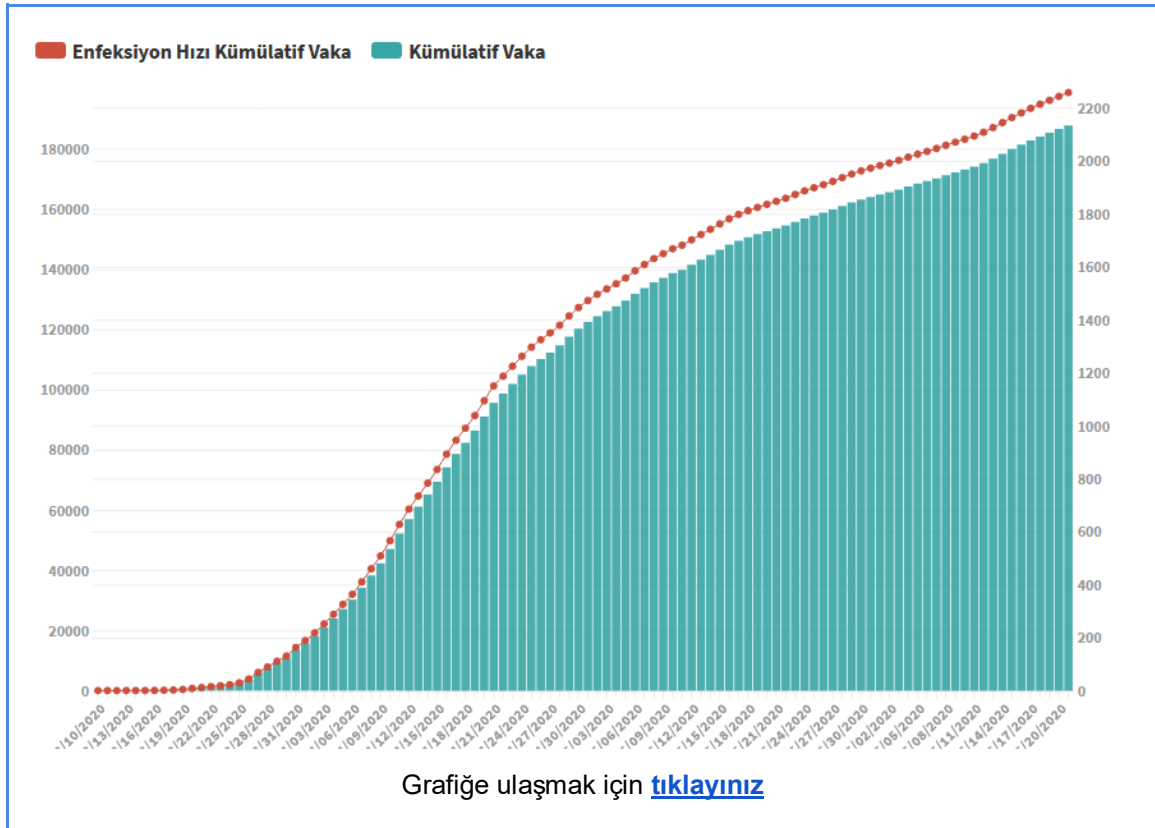
Türkiye'den Haberler

Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm Sayıları ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
15.06.2020	42.032	3,79	1.592	179.831	18	4.825	2,68
16.06.2020	46.800	3,13	1.467	181.298	17	4.842	2,67
17.06.2020	52.901	2,70	1.429	182.727	19	4.861	2,66
18.06.2020	48.412	2,69	1.304	184.031	21	4.882	2,65
19.06.2020	41.316	2,94	1.214	185.245	23	4.905	2,65
20.06.2020	41.112	3,04	1.248	186.493	22	4.927	2,64
21.06.2020	40.496	2,94	1.192	187.685	23	4.950	2,64

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100
Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

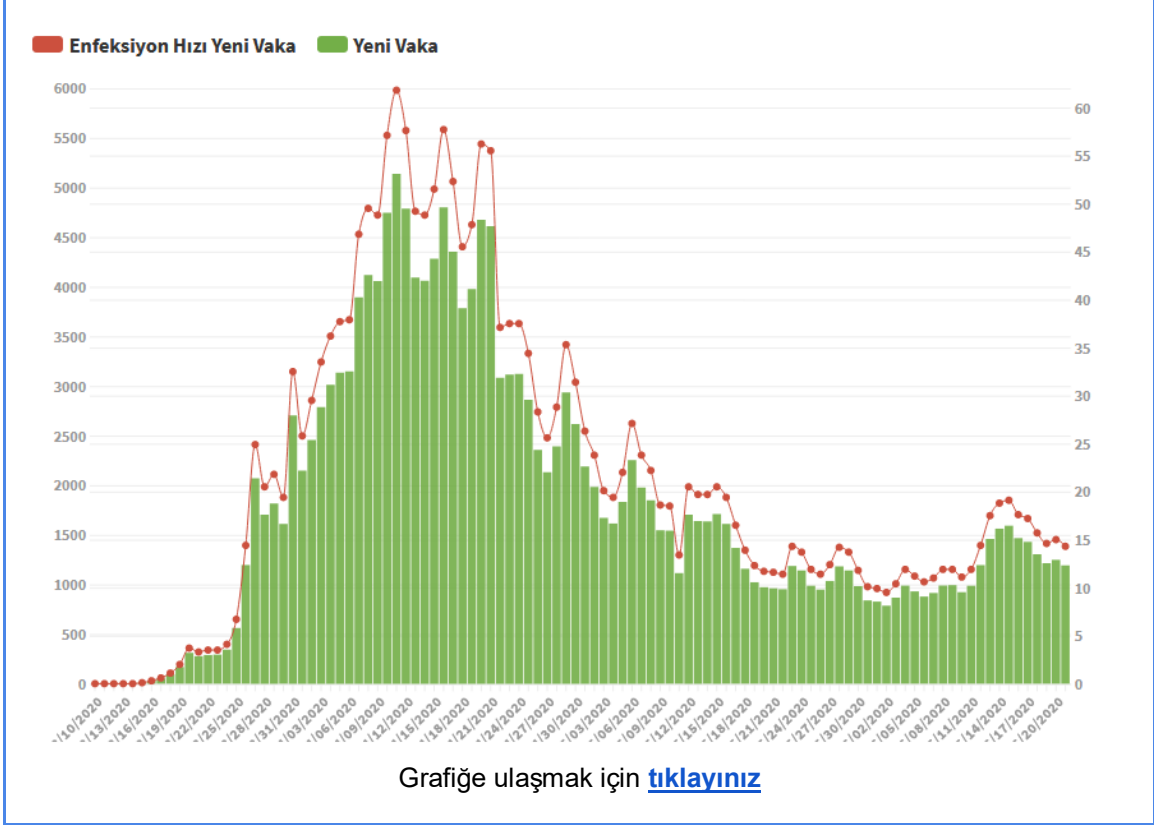

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (21.06.2020)

$Kümülatif\ Vaka\ Enfeksiyon\ Hızı = Kümülatif\ Vaka\ Sayısı / TÜİK\ Türkiye\ Nüfusu \times 1.000.000$

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

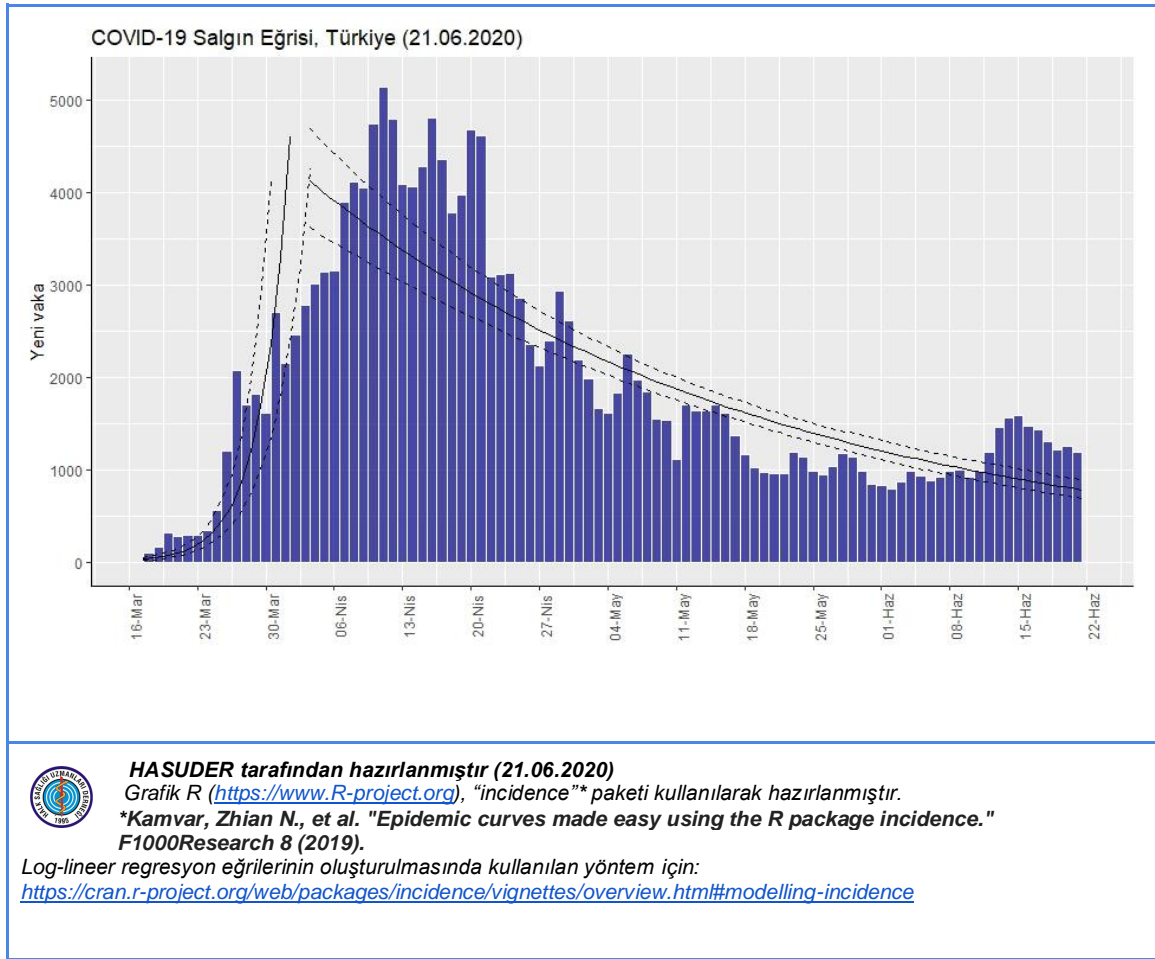

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (21.06.2020)

$Yeni\ Vaka\ Enfeksiyon\ Hızı = Günlük\ Yeni\ Vaka\ Sayısı / TÜİK\ Türkiye\ Nüfusu \times 1.000.000$

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

Kamu Kurumları

T.C. Sağlık Bakanlığı

- "**Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi**" güncellendi (17.06.2020):
 - Nikah ve düğünlerde alınması gereken önlemler
 - COVID-19 kapsamında klima/iklimlendirme sistemlerinde alınacak önlemler
 - COVID-19 kapsamında kredi yurtlar kurumuna bağlı yurtlarda alınması gereken önlemler
 - COVID-19 kapsamında tekne, yatlar gibi gezi tekneleri (gezinti/tenezzüh), turistik amaçlı deniz araçları ve turistik amaçlı olta balıkçılığında alınması gereken önlemler
 - COVID-19 kapsamında sergilerde alınması gereken önlemler eklendi.
- Bakan Koca, Koronavirüs Bilim Kurulu Toplantısı'nın ardından düzenlenen basın toplantısında yaptığı açıklamada (17.06.2020);
 - Türkiye'nin dünyadaki diğer ülkelere kıyasla:
 - 1 milyon kişi başına 2151 vaka ile **51. sırada**,
 - 1 milyon kişi başına 57 vefat ile **47. sırada**,
 - **Ölüm oranı: %2,67 ile 81. sırada** olduğumuzu,
 - Mart ayı sonunda günde 1500 civarı yeni vakanın yarısının pnömoni olduğunu ve yoğun tedavi gerektirdiğini,
 - Şimdi ise 1500 civarı vakanın **%9,4'ünün pnömoni** olduğunu,
 - İlk günlerde hastaların 20 günün üzerinde hastanede kaldığını,
 - Şimdi **hastanede kalma süresinin 2,9 güne düştüğünü**,
 - Yoğun bakımda geçirilen süre ortalamasının 18,9 günden 2,7 güne indiğini,

- Entübasyonda kalma süresinin 1 günden 2,6 güne çıktığını,
- Salgının başlangıcında entübe edilenlerin %67'sinin, yoğun bakımdakilerin ise %53'ünün vefat ettiğini,
 - Şimdi ise *entübe edilenlerin %4'ü, yoğun bakıma girenlerin ise %2'sinin vefat ettiğini,*
- Nisan ayı başında günlük entübe edilen yeni hasta sayısının 130 civarında, yoğun bakıma giren hasta sayısının 330 civarında olduğunu,
 - Günlük entübe edilen yeni hasta sayısının Haziran başında 18'e kadar düştüğünü, yoğun bakıma giren hasta sayısının 34'e gerilediğini söyledi.
- Vefat eden vatandaşların;
 - %91,2'sinin "risk grubu"nda tanımlanan kişilerden oluştuğunu,
 - 60 yaş üzeri ve en az bir alt hastalığı olanların oranının %71,70
 - 60 yaşından küçük ve herhangi bir alt hastalığı bulunmadığı halde hayatını kaybedenlerin oranının %4,26 olduğunu,
- Vaka sayısına göre vefat oranının;
 - En yüksek olduğu ilin %12,4 ile Gümüşhane,
 - En düşük olduğu ilin %0,33 ile Kilis olduğunu
- Seroprevalans çalışmasında (TÜİK tarafından seçilen örneklem, asemptomatik kişiler-yarisına yakını tamamlanmış) şu anki sonuçlara göre;
 - Bağışıklık %1,5'un altında
 - Taşıyıcılık (PCR) % 2-2,5
- Günlük ortalama vaka sayıları; [Kaynak](#), [Video](#)

	Son 1 ay	Son 1 hafta	Son 3 gün
Ankara	127	155	177
İstanbul	653	620	616
İzmir	32	38	34
Bursa	64	84	93
Kocaeli	78	91	113
Konya	41	73	88
Kayseri	14	25	28
Diyarbakır	58	81	87
Şanlıurfa	25	42	43
Van	7	14	14

- "[Erişkin Hasta Tedavisi](#)" güncellendi (19.06.2020).
- Bakan Koca (20.06.2020);
 - Son günlerde vaka sayılarının arttığı illerden bazılarında yoğun bakım hasta sayılarının: Diyarbakır'da 30, Kayseri'de 41, Batman'da 22, Bursa'da 46 olduğunu belirtti. [Kaynak](#)
- Bakan Koca (21.06.2020);
 - Bazı illerde, vaka artışına rağmen yoğun bakım hasta sayısının düşük olduğunu (Ankara'da 84, Konya'da 46, Bursa'da 43, Batman'da 22, Siirt'te 8, Van'da 5) belirtti. [Kaynak](#)
- "[Normalleşme Döneminde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi](#)" güncellendi (21.06.2020):
 - Aile Sağlığı Merkezlerinde alınacak önlemler eklendi.

T.C. İçişleri Bakanlığı

- 81 İl Valiliğine gönderilen LGS ve YKS Tedbirleri konulu genelgede (18.06.2020):
 - 20 Haziran 2020 Cumartesi günü 09.00 ile 15.00 arasında, 27 Haziran 2020 Cumartesi günü saat 09.30 ile 15.00 arasında ve 28 Haziran 2020 Pazar günü 09.30 ile 18.30 saatleri arasında belirtilen istisnalar hariç olmak üzere 81 ilde sokağa çıkma kısıtlaması olacağı,
 - LGS ve YKS sınavlarına girecek adayların sınav binasına ulaşmalarının toplu taşıma ile sağlanması halinde kendilerinin yanı sıra bir yakınlarının, özel araçlarla gelinmesi halinde ise araç sürücüsü ile birlikte bir yakınlarının sokağa çıkma kısıtlamasına tabi olmayacağı,
 - LGS ve YKS sınavlarına girecek adayların T.C. Kimlik Kartı başvurularının alınması amacıyla tüm il/ilçe nüfus müdürlüklerinin;
 - 18 Haziran 2020 Perşembe ve 19 Haziran 2020 Cuma günleri saat 20.00'a kadar,
 - 20 Haziran 2020 Cumartesi günü 07.00-13.00 saatleri arasında,
 - 25 Haziran 2020 Perşembe ve 26 Haziran 2020 Cuma günleri saat 20.00'a kadar,
 - 27 Haziran 2020 Cumartesi günü 07.00-13.00 saatleri arasında, 28 Haziran 2020 Pazar günü 07.00-16.00 saatleri arasında açık bulundurulacağı belirtildi. Ayrıntılar için [tıklayınız](#).
- İl Hıfzısıhha Kurulları kararınca 49 ilde maske takmak zorunlu hale getirildi. Maske takmanın zorunlu olduğu iller: *Adıyaman, Ankara, İstanbul, Bursa, Afyonkarahisar, Amasya, Ardahan, Aydın, Balıkesir, Bartın, Batman, Bolu, Burdur, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Elazığ, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Iğdır, Isparta, Kahramanmaraş, Karabük, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Mardin, Muğla, Muş, Nevşehir, Rize, Osmaniye, Sakarya, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tokat, Tunceli, Uşak, Yalova, Zonguldak, Bitlis, Çanakkale.*

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakan Selçuk, COVID-19 salgını nedeniyle Babalar Gününde huzurevlerine ziyaretçi kabul edilmeyeceğini açıkladı (20.06.2020). [Kaynak](#)
- Bakan Selçuk, yaptığı açıklamada (21.06.2020);
 - Huzurevlerinde COVID-19'dan vefatların oranı, Türkiye'deki tüm vefatlar içinde %4 olduğunu belirtti. [Kaynak](#)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)

- Bakan Selçuk, yaptığı açıklamada (15.06.2020);
 - COVID-19'lu öğrenciler için ayrı okullar, ayrı mekanlar oluşturduklarını,
 - İsterlerse ayrı okulda sınava girebileceklerini,
 - Velilerin önceden bilgilendirip, 'benim çocuğumda rahatsızlık var' demesi durumları için özel bir mekan tasarladıklarını, isterlerse hastanede sınavın yapılabileceğini,
 - Bütün okulların temizliğinin yapıldığını, bir gün öncesinde tekrar yapılacağını,
 - Hiçbir öğrencinin yanlarında maske ya da dezenfektan getirmelerini istemediklerini, öğrencilerin sınava geldikleri maskelerini çıkartılıp yeni maske verileceğini belirtti. [Kaynak](#)
- Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında 20 Haziran'da yapılacak merkezi sınavda öğrencilerin sağlığına ve güvenliğine ilişkin ek tedbirler içeren yazı illere gönderildi (17.06.2020):
 - Öğrenciler, öğrenim gördükleri okullarda sınava girecek
 - Geçen yıl sınav yapılan
 - Okul sayısı 3.873 iken bu yıl 18.139'a,
 - Salon sayısı 59.568'den 111.918'e çıkarıldı
 - Soru kitapçıklarının dağıtımı, 22 Haziran Pazartesi günü velilere teslim edilecek, soru kitapçıklarını dağıtan görevliler eldiven kullanacak
 - Veliler, okul bahçesine girmeyecek

- Sınav günü koronavirüs önlemleri kapsamında uygulanacak ek tedbirler belirlenerek 81 il milli eğitim müdürlüğüne gönderildi:
 - Öğrenciler, sınav salonlarına tıbbi maske ile girecek. Yerlerine oturduklarında diğer öğrenciler ile aralarında sosyal mesafe sağlandıktan sonra isteyen öğrenci maskesini çıkararak sınava devam edebilecek,
 - Öğrenciler, okul koridorları ve okul bahçesinde maskelerini çıkaramayacak. [Kaynak](#)

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

- TÜBİTAK çatısı altındaki COVID-19 Türkiye Platformu koordinasyonunda yürütülen 17 aşı-ilaç geliştirme projesinden biri olan çalışma kapsamında, *GRFT* adı verilen molekülün;
 - Hücre kültürü ortamında virüsün hücreye girmesini ve bu suretle üremesini durdurduğu,
 - Hayvan deneyleri aşamasına başlandığı belirtildi (17.06.2020). [Kaynak](#)
- Bakan Varank, Kocaeli Sanayi Odası Meclis Toplantısı'nda yaptığı açıklamada (17.06.2020);
 - Sağlık Bakanlığıyla birlikte, Kocaeli ve Ankara'da sanayiye hizmet vermek üzere test laboratuvarları kurduklarını. düzenli PCR testleri yaptıklarını,
 - Şimdi de sanayide antikor testlerine başlayacaklarını; 13 ilde (İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Konya, Tekirdağ, Adana, Sakarya, Gaziantep, Manisa, Eskişehir, Bursa ve Kayseri'de) antikor testleri yapılacağını belirtti. [Kaynak](#)

T.C. Adalet Bakanlığı

- COVID-19'la mücadele kapsamında Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile 15 Haziran 2020'ye kadar durdurulan dava açma, başvuru, şikayet, itiraz ve ihtar gibi süreler, hak düşürücü süreler ve bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilgili yargısal süreler ve duruşmaların görülmesine başlandı (15.06.2020). [Kaynak](#)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

- Personel Dairesi Başkanlığı tarafından üniversitelere gönderilen 94221838-900-E.3624912.06.2020 sayılı "Yıllık İzin (İdari İzin)" konulu 12 Haziran 2020 tarihli yazıda:
 - Üniversitelerin Tıp Fakültesi Hastaneleri / Tıp Fakültesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde görev yapan bütün personelin yıllık izinlerinin durdurulduğuna dair 16/03/2020 tarih ve 73112577-000-E. 21387 sayılı yazının 1. maddesinin yürürlüğünün sona erdiği bildirildi.
- YÖK tarafından, doktora adayları için, devam eden küresel salgın sürecindeki yeni koşullar ve ihtiyaçlar dikkate alınıp "salgın odaklı 22 alan" belirlenerek "100/2000 YÖK Doktora Bursu Pandemi Dönemi Özel Çağrısı (2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi)"na çıkıldı (17.06.2020):
 - Aşı Çalışmaları,
 - İlaç Çalışmaları,
 - Enfeksiyon Hastalıkları ve İmmünoloji,
 - Koruyucu Tıbbi Malzemeler (Tasarım/Üretim/Tedarik),
 - Biyomedikal Teknoloji ve Ekipmanlar (Tasarım/Üretim/Tedarik),
 - Bireysel ve Toplumsal Psikoloji,
 - Halk Sağlığı (Klinik epidemiyoloji, Biyoistatistik, Sağlık politikaları ve idaresi),
 - Sağlıklı Beslenme ve Sağlıklı Yaşam gibi alanların yer aldığı çağrıya ilişkin ayrıntılar için [tıklayınız](#). [Kaynak](#)

Meslek Örgütleri ve Dernekler

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB, sağlık çalışanları arasında COVID-19 vakalarının arttığının gözlemlenmesi dolayısıyla [Sağlık Bakanlığına yazı göndererek](#), sağlık çalışanlarıyla ilgili COVID-19 bilgilerinin açıklanmasını istedi (18.06.2020).
- TTB, [erken yeniden açılmanın sonuçlarının alarm verdiğini bildirdi](#) (18.06.2020).
- TTB “[Salgınlarda Seroprevalans Çalışmaları](#)” webinarı youtube’da yayımladı (19.06.2020).
- TTB, COVID-19 pandemisi koşullarında gerçekleştirilen Liselere Geçiş Sınavı (LGS) ve Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) öncesinde, hastalık riskinin azaltılması amacıyla [tüm adaylara, yakınlarına ve sınav görevlilerine öneriler](#)de bulundu (19.06.2020).

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- İTO yönetim kurulu tarafından, sağlık hizmeti ile ilgili normalleşme sürecindeki yeniden eskiye dönüş yaklaşımının toplum sağlığı açısından kabul edilemez olduğu açıklandı (17.06.2020). [Kaynak](#)
- İTO Pratisyen Hekimler Komisyonu toplantısının, 11 Haziran 2020 tarihinde “koronavirüs pandemisi sürecinde birinci basamak sağlık hizmetlerinin değerlendirilmesi” gündemi ile gerçekleştirildiği duyuruldu. Toplantıda yapılan değerlendirmeler paylaşıldı (17.06.2020). [Kaynak](#)
- İTO Yönetim Kurulu tarafından COVID-19’un Türkiye’deki yüz günlük seyrine dair gözlem ve değerlendirmeler paylaşıldı (19.06.2020). [Kaynak](#)
- İTO tarafından, ek ödeme adaletsizliği ile ilgili son olarak Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde bir basın açıklaması yapıldığı duyuruldu (20.06.2020). [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- 16 Haziran 2020 tarihi itibarıyla, Ankara Tabip Odası Yönetim Kurulu tarafından ulaşılan ve teyit edilen COVID-19 (+) tanısı alan sağlık çalışanı sayısının 437’ye yükseldiği bildirildi (16.06.2020). [Kaynak](#)
- ATO Yönetim Kurulu tarafından, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde sağlık çalışanlarının sabit ek ödemelerinde kesinti yapılması, yapılan basın açıklaması ile eleştirildi (19.06.2020). [Kaynak](#)

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası ve diğer meslek örgütleri tarafından Dokuz Eylül Hastanesi sağlık çalışanlarının sabit ek ödemelerinde yapılacak kesintilere karşı ortak bir basın açıklaması yapıldı (15.06.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği (TTD)

- TTD tarafından, **16 Temmuz 2020** tarihinde saat **20.00-21.00** arasında “**Pandemi Döneminde Kronik Hastalıklarda Enfeksiyon Yükü ve Ertelenen Risk Grubu Aşılması**” konu başlıklı webinar toplantısı düzenleneceği duyuruldu (17.06.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- KLİMİK tarafından, **23 Haziran 2020 Salı** günü, **21.00-22.30** saatleri arasında “**COVID-19 Pandemisi ve HIV**” konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu (15.06.2020). [Kaynak](#)
- Haftalık KLİMİK Bülteninin son sayısının yayımlandığı duyuruldu (16.06.2020). [Kaynak](#)

Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)

- AHEF AKADEMİ’de **23 Haziran 2020 Salı** günü saat **12.15**’te “**COVID-19 Pandemisinde Risk Grubu Bağışıklaması**” konulu canlı konferans gerçekleştirileceği duyuruldu (17.06.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD)

- Avrupa'daki ulusal psikiyatri derneklerinin salgınla ilgili girişimlerinin, deneyimlerinin ve uygulama önerilerinin paylaşıldığı, Avrupa Psikiyatri Birliği Ulusal Dernekler Konseyi (EPA NPA) tarafından yayımlanan [InterACT Bülteni](#)nde TPD'nin üç yazısının yer aldığı duyuruldu (20.06.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- “Günün Konusu” bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan bu hafta aşağıdaki içerikleri paylaştı:
 - Sorunlar aynı; çözüm yaklaşımlarında değişim, uyarılma, vb. **ŞART !** “Bütün Politikalarda COVID-19 Mücadelesi” [Okumak için](#)
 - **BABALAR GÜNÜ NEDENİYLE...** [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Banu Çakır, Prof. Dr. Gül Ergör ve Prof. Dr. Onur Hamzaoğlu; Prof. Dr. Kayıhan Pala'nın moderatörlüğünde “Salgınlarda Seroprevalans Çalışmaları” konusunu tartıştılar. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Gül Ergör, Medyascope Youtube Kanalına konuk oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Tacettin İnandı, son günlerde yaşanan vaka artışını verdiği röportajda değerlendirdi. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Tacettin İnandı, Medyascope Youtube Kanalına konuk oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Onur Hamzaoğlu KRT TV'ye konuk oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Sarp Üner, Evrensel gazetesine yaşanan vaka artışını değerlendirdi. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Pınar Okyay'ın “COVID-19 ve ikinci dalga” başlıklı yazısını [Okumak için](#)
- Pandemi Günleri Sohbetleri'nde bu hafta Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker, Doç. Dr. Hatice Şimşek Keskin ile Yaşlı Sağlığı ve COVID-19 hakkında röportaj yaptı. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

İsviçre'nin Cenevre kentinde anti-SARS-CoV-2 IgG antikorlarının seroprevalansı (SEROCoV-POP): Toplum tabanlı bir çalışma

COVID-19 yükünü vaka sayıları temelinde değerlendirmenin, test stratejisi ve değişen vaka tanımları nedeniyle yetersiz olduğu, enfeksiyon oranlarını tahmin etmek ve salgının ilerlemesini izlemek için anti-SARS-CoV-2 antikorlarını ölçen toplum tabanlı serosürveyans çalışmalarına ihtiyaç olduğu belirtilerek İsviçre'nin Cenevre kentindeki anti-SARS-CoV-2 antikorlarının haftalık seroprevalansı tahminine dayalı bir çalışma gerçekleştirilmiş. SEROCOv-POP çalışması, toplum tabanlı eski bir çalışma olan Bus Santé çalışmasının katılımcılarının ve hanehalkı üyelerinin ardışık 12 hafta izlenmesiyle gerçekleştirilen bir serosürveyans serisi olup bu makalede çalışmanın ilk 5 haftasının sonuçları sunulmuş. 6 Nisan ve 9 Mayıs 2020 tarihleri arasında 1339 haneden 2766 katılımcı dâhil edilmiş. Seroprevalans; İlk hafta için %4.8 (%95 CI 2.4-8.0; n=341), ikinci hafta için %8.5 (5.9-11.4; n=469), üçüncü hafta için %10.9 (7.9-14.4; n=577), dördüncü haftada %6 (4.3-9.4; n=604) ve beşinci haftada %10.8 (8.2-13.9; n=775) olarak tahmin edilmiş. 5-9 yaş arası (rölatif risk [RR] 0.32 [%95 CI 0.11–0.63]) ve 65 yaşından büyük (RR 0.50 [0.28–0.78]) bireylerde seropozitif olma riski 20-49 yaş grubundan daha düşük olarak saptanmış. Serokonversiyona kadar geçen süre hesaplandıktan sonra, bildirilen her doğrulanmış vaka için toplumda 11.6 enfeksiyon bulunduğu tahmin edilmiş. Çalışma bulgularına göre, Cenevre'de ve dünyadaki diğer benzer yerlerde hastane başvuruları azalmasına rağmen, pandeminin başlangıcından bu yana immünolojik manzarada büyük bir değişiklik olmadığı ve çoğu insanın enfeksiyon geçirdiğine dair hiçbir kanıt bulunmadığı

belirtilmiş. Ayrıca 5-9 yaş arası çocuklar ve 65 yaşından büyük yetişkinlerde 10-64 yaş bireylere kıyasla anlamlı derecede daha düşük bir seroprevalans gözlenmesinin karantina önlemlerinin etkili olduğunu gösterdiği ifade edilmiş. Önümüzdeki aylarda yayılımın yavaşlatılmasında duyarlı bireylerin azaltılmasına güvenilemeyeceği vurgulanmış.

Stringhini S. et al. Seroprevalence of anti-SARS-CoV-2 IgG antibodies in Geneva, Switzerland (SEROCoV-POP): a population-based study. Lancet 2020. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)31304-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)31304-0)

Guangzhou, Çin'de COVID-19'un hane halkı sekonder atak hızı ve ilişkili belirleyiciler: retrospektif kohort çalışması

Bu araştırmada istatistiksel bir iletim modeli kullanarak Guangzhou, Çin'deki ev içi ve ev dışı yakın temaslar arasında SARS-CoV-2'nin sekonder atak hızını tahmin etmek amaçlanmıştır. Analizde hanehalkı için iki alternatif tanım kullanılmış: ikamet adresinden bağımsız olarak aile üyeleri veya yakın akrabalar ve ilişkiden bağımsız olarak aynı adreste yaşayan kişiler. 7 Ocak 2020 ve 18 Şubat 2020 tarihleri arasında 195 yakın temas grubu (215 birincil vaka, 134 ikincil veya üçüncül vaka ve 1964 enfekte olmamış yakın temas) izlenmiştir. Bu gruplardan hanehalklarını tespit ederek, ortalama 5 günlük kuluçka süresi, maksimum bulaşıcı 13 günlük süre ve vaka izolasyonu olmadığı varsayılarak, hane halkı temasları arasındaki tahmini sekonder atak hızı yakın akrabalar için %12.4, aynı adreste yaşayanlar için %17.1 olarak tespit edilmiştir. Hane halkı enfeksiyon riski ≥ 60 yaş grubunda daha genç yaş grubuna göre daha yüksek saptanmıştır. Enfektivite inkübasyon döneminde, semptomatik döneme göre daha fazla olmakla beraber farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı raporlanmıştır. Sonuç olarak inkübasyon süresi boyunca ileriye doğru iletimi önlemek için temaslılar veya hafif vakaların takibi ve karantinasının, hane halkı içerisindeki ileri aktarımı sınırlamak için değerli bir strateji olacağı vurgulanmıştır.

Jing QL. et al. Household secondary attack rate of COVID-19 and associated determinants in Guangzhou, China: a retrospective cohort study. The Lancet 2020. [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30471-0](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30471-0).

Çin Hangzhou'da COVID-19'lu olguların temaslılarında SARS-CoV-2 enfeksiyonu riski

Çin'in Hangzhou kentinde doğrulanmış COVID-19 olgularının temaslılarında temas türü, temas yoğunluğu ve indeks olguyla ilişki türüne göre ikincil enfeksiyon hızını belirlemeyi amaçlayan araştırmada; 144 olgunun 2.994 temaslısı incelenmiştir. Temaslıların 186'sında (%6.2) semptom gelişmiş, 71'inde (%2.4) hastalık doğrulanmıştır. Temel semptomlar öksürük ve ateştir. İndeks olguyla ayaküstü teması olanlara göre hasta olma riski birlikte yemek yiyenlerde 2.6 kat, aynı taşıtı kullanan, indeks olguyu ziyaret eden ya da aynı sağlık kuruluşunda teması olanlarda 3.6 kat daha fazladır. Hanehalkında risk 41.7 kata yükselmektedir. Aile üyeleri sağlık hizmeti sunucuları ya da diğer temaslı hastalara göre 31.6 kat fazla riske sahiptir. Araştırmacılar bulgulara göre yakın temaslıların yakından izlenmesini önermektedir.

Wu, Y. et al. Risk of SARS-CoV-2 infection among contacts of individuals with COVID-19 in Hangzhou, China. Public Health, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2020.05.016>

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey, Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna ve Arş. Gör. Dr. Selva Dilan Gölbaşı tarafından hazırlanmıştır.*